

Örfî idare kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 25/V/1940 - Sayı : 4518)

No.
3832

Kabul tarihi
22 - V - 1940

BİRİNCİ BAB

Örfî idare

Birinci kısım

Umumî hükümler

BİRİNCİ MADDE — Teşkilâtı esasiye kanununun 86 ncı maddesine tevfi-kan verilmiş olan umumî veya mevzî örfî idare kararı Dahiliye vekâleti tarafından münasib vasıtalarla ilân olunur.

Örfî idarenin hudud veya müddeti üzerinde yapılacak değişiklikler de aynı suretle ilân edilir.

İKİNCİ MADDE — Örfî idare altına alınan yerlerde umumî emniyet ve asayişe taallûk eden ve İcra Vekilleri Heyetince tayin ve tesbit olunan zabıta salâhiyet ve vazifeleri askerî makamlara intikal eder. Bu makamlar kendilerine intikal eden salâhiyet ve vazifelere müteallik kararları ve emirleri mahallî zabıtası marifetile icra ettirir.

İkinci kısım

Örfî idarenin vazife ve silâhiyetleri

ÜÇÜNCÜ MADDE — Örfî idare altına alınan yerlerde, askerî idare aşağıda yazılı fevkalâde tedbirleri ittihaz ve tatbika salâhiyetlidir:

I - Görülecek lüzum üzerine meskenleri ve her türlü cemiyet, kulüb gibi teşekküllere aid binaları ve bunların müstemilâtını ve iş mahalleri ile sair kapalı yerleri ve mektub, telgraf ve sair mersuleleri, şahısların üzerlerini gece ve gündüz aramak ve bunlarda sübut vasıtaları olan veyahud musadereye tâbi bulunan eşyayı zabt ve radyo, telefon ve telsiz gibi bileümle muhabere vasıtalarını kontrol ve icabında tatil ve menetmek;

II - Memleketin inzibat ve emniyetini ihlâl etmek suçlarıyla sabıkalı olanları ve emniyeti umumiye nezareti altında bulunanları ve örfî idare altına alınan yerlerde muayyen bir ikametgâhı olmayanları ve şüpheli olan sair kimseleri örfî idare muntakasından çıkarmak;

III - Türk ceza kanununun 189 ncü maddesinde yazılı olan silâhlarla alet ve cephanelerin ve dinamit, boğucu gaz, bomba ve buna mümasil alâti muhribe ve mevaddı infilâkiye ve müstaile ve bunların ihzar ve imaline yarayan edevat ve vesaitin teslimi için emirler vermek ve bunları arayıp toplamak;

IV - Gazete, kitab ve sair matbuaların tab ve neşirini veya hariçten idhalini menetmek ve matbaaları kapatmak ve matbuat ve telgraf ve mektub üzerine sansör koymak;

V - Kapalı ve açık yerlerde her türlü toplantıları menetmek ve cemiyetlerin faaliyetlerini durdurmak;

VII - Kahvehane, birahane, meyhane, tiyatro, sinema, bar ve emsali umuma açık yerleri kapatmak veya bunların açılma ve kapanma zamanını tayin ve tahdid etmek;

VIII - Örfî idare mıntakasına girib çıkmak isteyenler hakkında takyidat ve tahdidat koymak;

IX - Geceleri dolaşmayı takyid veya menetmek;

X - İcra Vekilleri Heyeti tarafından ittihaz ve tebliğ edilen emirleri ve ilân edilen sair tedbirleri takib ve icra etmek.

Üçüncü kısım

Teşkilât

DÖRDÜNCÜ MADDE — Örfî idare altına alınan yerlerde bu kanun hükümlerini tatbik etmek üzere hazarda Genel kurmay başkanı ve seferde Başkomutanlık tarafından en az kolordu komutanlığı yapmış bir komutan, örfî idare komutanı olmak üzere seçilerek Millî Müdafaa vekâletince tayin muamelesi yapılır. Bu komutanın refakatine lüzumu kadar subay ve askerî adli hâkim ve memur verilir.

BEŞİNCİ MADDE — Örfî idare mahkemeleri aşağıda yazılı şekilde teşekkül eder:

I - Örfî idare komutanlığı refakatinde Askerî muhakeme usulü kanununun 31 nci ve 35 nci maddelerine tevfikân lüzumu kadar askerî mahkeme teşkil olunur. Bu mahkemeler toplandıkları mahallin ismini taşırlar.

II - Örfî idare mahkemelerinin asıl ve yedek askerî ve askerî adli hâkimleri, zabıt kâtibleri ve diğer memur ve müstahdemleri Millî Müdafaa vekili tarafından intihab ve tayin olunur. Askerî adli hâkimler bunlardan bilfiil hâkimlik etmiş olanlar arasından seçilir.

III - Müstacel ve zarurî hallerde örfî idare mahkemeleri tecüssüs edinceye kadar mahallî hâkim ve Cümhuriyet müddicumumileri askerî adli hâkimin vazifesini görürler.

Dördüncü kısım

Örfî idare mahkemelerinin vazifeleri

ALTINCI MADDE — Örfî idare altına alınan yerlerde aşağıdaki fiilleri işleyenler ve bu fiillere iştirak edenler örfî idare komutanı tarafından taleb edildiği takdirde sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun örfî idare mahkemelerinde muhakeme olunurlar. Teşriî masuniyete aid Teşkilâtı esasiye hükümleri mahfuzdur:

I - Türk ceza kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci, ikinci ve dördüncü fasıllarında yazılı, Devletin şahsiyetine karşı cürümler;

II - Türk ceza kanununun ikinci kitabının beşinci babının birinci faslında yazılı suç işlemeğe tahrik fiilleriyle ikinci faslında yazılı cürüm ikar için cemiyet teşkil etmek suçları;

III - Türk ceza kanununun ikinci kitabının altıncı babının ikinci faslında yazılı Devlete aid mühür, damga ve sair alâmetlerin taklidi hakkındaki suçlar;

IV - Türk ceza kanununun ikinci kitabının 7 nci babında yazılı ammenin selâmeti aleyhindeki suçlar;

V - Türk ceza kanununun ikinci kitabının 10 ncu babının ikinci faslında yazılı yağma, yol kesme, adam kaldırma suçları;

VI - Türk ceza kanununun 179, 180, 188, 234, 235, 236, 241, 242, 248, 249, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 316, 317 nci maddelerinde yazılı suçlar;

VII - Askerî ceza kanununun 75, 93, 94, 95, 96 nci maddelerile 148 nci maddenin ikinci fıkrasında ve 160 nci maddesinde yazılı suçlar.

YEDİNCİ MADDE — Örfî idare altına alınan yerlerde askerî idare tarafından ittilaz edilen tedbirlere karşı hareket edenler ve emirlere itaatsizlik gösterenler ve hüviyetine dair hilâfî hakikat beyanatta bulunurlar hakkında Türk ceza kanununun 526 ve 528 nci maddelerinde yazılı cezalar üç misli artırılarak hükmolunur.

SEKİZİNCİ MADDE — Örfî idare ilânının icab ettiren ahvale taallük eden fiilleri örfî idarenin ilânından evvel işlemiş olanlarla örfî idare mahkemesinin vaziyet ettiği her hangi bir suçla irtibatı olup bu mntaka haricinde işlenen suçlar da birleştirilmek suretile örfî idare mahkemelerinde görülür.

Beşinci kısım

Usule aid hükümler

DOKUZUNCU MADDE — Örfî idare altına alınan mahallerde teşkil olunan askerî mahkemelerde Askerî muhakeme usulü kanununun 250 : 256 nci maddede hükümleri hariç olmak üzere seferberliğe aid hükümler tatbik olunur.

ONUNCU MADDE — Bu kanunda yazılı suçlardan dolayı generaller ve amirallerle umumî müfettişler, valiler ve kaymakamlar, hâkimler ve müddeiumumiler aleyhinde takibat yapılabilmesi için her birinin mensub olduğu idareye göre Millî Müdafaa veya Dahiliye veya Adliye vekilinin iznini almak şarttır.

İKİNCİ BAB

Harb halinde harekât mntakalarında tatbik edilecek takyidler

ON BİRİNCİ MADDE — Harb halinde örfî idare ilân edilmemiş olsa dahi bu kanunun masuniyet ve hürriyetlerin takyid ve talikına aid üçüncü maddesinin birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı bendlerinde yazılı tedbirleri, daha evvelden İera Vekilleri Heyetine tesbit edilecek harekât mntakalarında alınağa Başkumandanlık salâhiyettar olduğu gibi harb hareketlerinin ve askerî faaliyetlerin ve mahallî asayişin emniyet ve himayesi için bu harekât mntakalarında bulunmaları caiz görülmeyen kimseleri bu mntakalardan çıkarmağa ve bu harekât mntakalarına girmeye, çıkmağı menetmeye ve bu mntakalara münakalât vasıtalarının girib çıkmasını tahdid etmeye salâhiyetlidir.

ON İKİNCİ MADDE — Harb halinde, tesbit edilmiş olan harekât mntakalarında, altıncı maddenin birinci bendinde yazılı fiilleri işleyenler ve bu fiillere iştirak edenler âmiri adlî tarafından talep edildiği takdirde askerî mahkemelerde muhakeme olunurlar.

Bu hallerde dahi 10 ncu madde hükümleri mahfuzdur.

Son maddeler

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı kanunlarla bunlara müteferri hükümler mülgadır:

I) 20 eylül 1293 tarihli idarei örfiye kararnamesile bunun 20 haziran 1325 tarihli zeyli,

II) 18 eylül 1335 tarihli idarei örfiye kararnamesile buna müzeyyel 24 teşrînisani 1335 tarihli kararname,

III) Divanı harbi örfilelere muhavvel ceraimin heyeti tahkikiye bulunmayan yerlerde sureti tahkiki hakkındaki 10 ağustos 1331 tarihli kanunu muvakkat,

IV) İdarei örfiye mntakalarında müteşekkil divanı harbler tarafından verilecek idam kararlarının sureti icrasına dair 31 mart 1341 tarih ve 595 numaralı kanun,

V) Divanı harbi örfî hükümlerinin kabili temyiz olmadığına dair 29 nisan 1333 tarihli muvakkat kanun,

VI) Örfî idare cari olan mahallerde her nevi kütübü resail ve evrak ile matbnatı mevkute ve gayrimevkuteye mütedair 5 şubat 1335 tarihli kararname,

VII) Vaktü seferde icraatı Hükûmete karşı gelenler için ciheti askeriyece ittihaz olunacak tedabire müteallik 14 mayıs 1331 tarihli kanunu muvakkat.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

23 mayıs 1940

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 22 - V - 1940 ve 1/67

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 23 - V - 1940 ve 4/659

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları

Cild Sayfa

: 1 49

11 2,18:24,111:121,144,168,188:189